

KS § 188 Remiss: Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Dnr KS 2024/231

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att ställa sig bakom upprättat förslag till remissvar från Aneby kommun över betänkandet SOU 2024:50 Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn.

Yttrande

Aneby kommun tackar för möjligheten att yttra sig över utredningen "SOU 2024:50 Nätt och jämnt". Aneby kommun tillstyrker huvudsakligen de förändringar som föreslås i utredningen.

Aneby kommun vill särskilt lyfta fram betydelsen av de principer som utredningen bygger på, vilka är avgörande för att den kommunalekonomiska utjämningen ska uppfattas som rättvis och legitim. Dessa principer innefattar opåverkbarhet, träffsäkerhet, enkelhet, stabilitet och förutsägbarhet, sunda incitament samt aktualitet och tillförlitlighet. Grunden är att alla invånare ska ha tillgång till en god och likvärdig välfärd, oavsett var i landet man bor.

Aneby kommun anser att utredningen har utfört ett omfattande och väl underbyggt arbete. Det är viktigt att de föreslagna förändringarna i modellstrukturen genomförs i sin helhet, utan att förändra enskilda delmodeller, då detta kan leda till stora skillnader i utfallet för olika kommuner. Om delmodeller justeras under fortsatt beredning, bör kommunerna ges möjlighet att yttra sig om dessa förändringar.

Aneby kommun har dock en avvikande synpunkt utifrån det förslag som utredningen föreslår.

- Utredningen föreslår att en statlig delegation inrättas med uppdrag att pröva stöd för effektiviseringsåtgärder i kommuner och regioner. Utredningen föreslår också ökat stöd till Rådet för kommunala analyser (RKA). Finansiering föreslås ske genom anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Aneby kommun anser att detta är felaktigt. Anslaget bör enbart användas för kommunalekonomisk utjämning, och nya delegationer bör i stället finansieras genom särskilda medel avsatta för detta ändamål.

Aneby kommun lämnar även några synpunkter som kan tas i beaktande i nästa översyn av den kommunalekonomiska utjämningen.

- Kostnadsutjämningen: Aneby kommun föreslår att en variabel som beskriver arbetsmarknadsregionens löneläge ska användas för att justera löneläget, i stället för taxeringsvärdet på småhus i kommunen. Detta skulle bättre spegla de faktiska lönekostnaderna, eftersom arbetskraft rör sig relativt fritt över kommungränserna.

- Fasta införandebidrag/strukturbidrag: Aneby kommun anser att permanenta ersättningar till vissa kommuner, som tillkommit på grund av tidigare förändringar i utjämningsystemet är subjektiva och bidrar inte till att stärka tilltron till utjämningsystemet. Utjämningsen bör baseras på aktuella och objektiva variabler som förklarar skillnader i kostnader och skatteintäkter mellan kommuner, utifrån struktur. Dessa bör vara oberoende av tidigare förändringar i systemet.

De riktade statsbidragen (kapitel 4)

Aneby kommun delar utredningens syn på statsbidrag. Statsbidrag som riktas till verksamheter där kommuner och regioner har huvudansvaret bör vara generella, inte riktade. Detta skulle minska den administrativa bördan och skapa bättre långsiktiga planeringsförutsättningar. Det är viktigt att kommunerna har frihet, utifrån det kommunala självstyret, att anpassa sin verksamhet efter lokala behov.

Inkomstutjämningsen (kapitel 5)

Aneby kommun delar utredningens förslag om inkomstutjämningsen. Den föreslagna modellen, som bygger på noggranna analyser och simuleringar, skapar mer likvärdiga förutsättningar mellan kommunerna.

Kostnadsutjämningsen (kapitel 6)

Aneby kommun delar utredningens förslag om kostnadsutjämningsen. Det är positivt att socioekonomiska faktorer samt gleshet vägs in på en tydligare sätt. I grundskolan sker mycket av det förebyggande arbetet för att undvika samhällsekonomiska kostnader längre fram i livet, därav speglar förslaget mer rättvist det socioekonomiska behovet än tidigare modell. Gleshet i en kommun bidrar till naturligt högre kostnader, positivt att detta vägs in tydligare.

En del som Aneby kommun anser behöver analyseras noggrannare i kommande översyner är variabeln för att justera för skillnaden i löneläge som finns i flertalet delmodeller, där taxeringsvärde för småhus används. I motsats till småhus så rör sig arbetskraft ganska obehindrat över kommungränser, vilket innebär att det är arbetsmarknadsregionens löneläge som speglar lönekostnad snarare än taxeringsvärdet i den enskilda kommunen.

LSS-utjämningsen (kapitel 9)

Aneby kommun delar utredningens förslag kring LSS-utjämningsen. I nuvarande modell finns en stor påverkbarhet genom personalkostnadsindex. Påverkbarhet kan även bidra till osunda incitament. I det nya förslaget tas detta index bort, vilket är positivt. Utredningen visar på att det finns inget samband mellan personalkostnadsindex och vårdtyngd. Effekten blir stor för många kommuner, men trots det behöver utgångspunkten vara samma som i kostnadsutjämningsen. Utjämningsen bör spegla de strukturella behoven i kommunen och inte kompensera för faktiska kostnader.

Strukturbidragen (kapitel 10)

Aneby kommun delar utredningens förslag om att förändra befintliga strukturbidrag. Det fasta införandebidraget, som kopplas till tidigare bidragsminskningar på grund av systemförändringar, kan dock ifrågasättas. Aneby kommun anser att bidrag för struktur bör baseras på aktuella, relevanta och opåverkbara variabler som inte kan förklaras av kostnadsutjämnningen.

Införandebidragen (kapitel 11)

Aneby kommun har ingen avvikande åsikt om utredningens förslag om att ha införandebidrag för att lindra den årliga effekten.

Ekonomichef Maria Engmalm Wallsten föredrar ärendet.

Yrkanden

Jimmy Ekström (L) yrkar bifall till allmänna utskottets förslag till beslut.

Beslutsunderlag

Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn, SOU 2024:50, del 1 samt del 2 (bilagor)

Missiv till remissen

Tjänsteskrivelse, 2024-10-15

Protokollsbeslut allmänna utskottet, 2024-10-21

Beslutet skickas till

Regeringskansliet